

דף ס.

עין משפט א.

או"ח סימן רכג פעיף ג
עין בסעיף הקודם

עין משפט ב ג.

או"ח סימן רכב פעיף ד

ה. ד. מברך על הטובה הטוב והמטיב אע"פ שירא שמא יבא לו רעה ממנה, וכן מברך על הרעה דין האמת אע"פ שיבא לו טובה ממנה כגון שבא נהר ושטף שדהו אע"פ שכשיעבור השטף היא טובה לו שהשקה שדהו.

עין משפט ד ה.

או"ח סימן רל פעיף א

א. המתפלל תפלה על מה שעבר הרי זו תפלת שוא כגון היתה אשתו מעוברת אחר ארבעים יום ע אל יאמר יה"ר שתלד אשתי זכר. אלא יתפלל האדם על העתיד ויתן הודאה על העבר.

עין משפט ו.

או"ח סימן רל פעיף ג

ג. הנכנס למרחץ אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתכניסני לשלום ותוציאני לשלום ותצילני מהאור הזה וכיוצא בו לעתיד לבוא, יצא בשלום אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהצלתני מהאור הזה פ.

ס. אין לאדם לבקש דבר שאינו נעשה כפי הטבע ולא יתפלל שהקב"ה יעשה לו נס בשינוי העולם.

ע. אבל תוך מ' יום שלא נגמר צורת הולד יכול להתפלל.

ו. ובספר הגילגולים הקדמה יו"ד כתב דהכל תלוי בשעת הזיווג במחשבת האיש והאשה ואם שניהם מכוונים לדבר מצוה הולד יהיה צדיק ואם הבעל מכוון אך האשה אינה מכוונת יהיה רשע באור פנימי ובאור מקיף שמצד הבעל יהיה צדיק ועם הזמן האור המקיף גובר על אור פנימי ונהפך לטוב, ואם האשה מתכוונת לשם מצוה והבעל לא כוון הילד יצא רשע באור מקיף, כה"ח אות ג'.

פ. והיום לא נהגו בתפילה זו. מ"ב ס"ק ה'.

עין משפט ז.

או"ח סימן רל פ"ה ד

ה. ג. הנכנס להקיז דם אומר יהר"מ ה' אלהי שיהיה לי עסק זה לרפואה ז, כי רופא חנם אתה, ולאחר שהקיז דם ק יאמר ברוך רופא חולים ר.

עין משפט זז.

יו"ד סימן שלו פ"ה א

א. נתנה תורה רשות לרופא לרפאות, ומצוה היא ש, ובכלל פיקוח נפש הוא ת ואם מונע עצמו הרי זה שופך דמים א. אפי' יש לו מי שירפאנו ב ילך לעוד רופא, שלא מן הכל אדם זוכה להתרפאות.

א. ב. לא יתעסק ברפואה אא"כ הוא בקי ואין שם גדול ממנו, שאם לא כן הרי הוא שופך דמים.

א. ג. אם ריפא ברשות בי"ד וטעה והזיק פטור מדיני אדם ג וחייב בדיני שמים. ואם המית ונודע לו ששגג הרי זה גולה על ידו ד.

ז. וה"ה בכל דבר של רפואה יאמר כן, מ"א ס"ק ה'.

ק. ואם ינוח שלא יעשה מלאכה ולא ילמד יהיה לו אח"כ כח יותר, מספר חסידים סי' תתר"ו.

ר. והיינו בשם ומלכות, ט"ז ס"ק ג', וכ"כ הב"י והלבוש. המתעטש וחבירו אומר לו לבריאות יאמר לו ברוך תהיה ואח"כ אומר לישועתך קויתי השם, ולא יאמר שם הוי' כי יתכן שלא יכוון בזה ואיסורו חמור, כה"ח אות כ'.

ש. בב"ק פ"ה ע"א.

ת. כ"כ הרמב"ן בסת"ה הואיל ומחללין שבת ברפואות הוי פיקוח נפש.

א. מיומא פ"ד ע"א וע"ב.

ב. מירושלמי פ"ד דנדרים.

ג. אבל אם הזיק במזיד אפי' ריפא ברשות בי"ד חייב בדיני אדם. ש"ך.

ד. מתוספתא פ"ח דבב"ק. ומ"מ א"צ למנוע עצמו מלרפאות מחשש טעות, דמצוה היא כמו שנתבאר. ש"ך ס"ק ג'.

דף ס:

עין משפט א ב.

או"ח סימן ג סעיף א

א. כשיכנס לבית הכסא יאמר התכבדו מכובדים^ה, ועכשיו לא נהגו לאומרו.

עין משפט ג ד.

או"ח סימן ו סעיף א

א. כשיצא מבית הכסא יברך ברכת אשר יצר^ו את האדם בחכמה י"מ שבריא את האדם היא בחכמה נפלאה כי הגוף דומה לנוד מלא רוח ומלא נקבים, וי"א בחכמה שהתקין מזונותיו של אדם הראשון ואח"כ בראו, וברא בו נקבים נקבים היינו סוגים של כמה נקבים שונים וכן בחלולים. ועיין עוד פירושו באריכות בשו"ע.
רופא כל בשר, ע"י הוצאת הפסולת מהגוף, ומפליא לעשות שבורר טוב המאכל ודוחה הפסולת.

הגה: ועוד יש לפרש מפליא לעשות שקושר דבר רוחני שהיא הנשמה בדבר גשמי שהוא הגוף.

עין משפט ה.

או"ח סימן רלט סעיף א

א. קורא על מטתו פרשה ראשונה^ז של שמע ומברך המפיל חבלי שינה

ה. גמ' ברכות ס'. והב"י כתב דהיום לא נהגו שאין אנו מחזיקים עצמנו ליראי שמים שהמלאכים מלווים אותנו.

ו. בברכה זו יש מ"ה תיבות והם בגמטריה אד"ם.

ז. ורי"ו כתב שיש לומר כל ק"ש שיש בה רמ"ח תיבות לשמור רמ"ח אבריו, מ"א ס"ק א'. וכ"כ בשער הכוונות שיש לומר כל סדר ק"ש. ועיין בכה"ח אות ב' סדר ק"ש והפסוקים והכוונות.

ח. גם הנשים צריכות לומר ק"ש שעל המטה בכוונה ובדיקדוק התיבות, כ"כ הא"ר. כה"ח אות ג'

ט. ויכוון האדם באומרו ק"ש שעל המטה להמית כל הגופות של המזיקין, ויש אדם שמגודל כוונתו יכול להמית עד אלף קכ"ה ויש פחות. צריך לבדוק נקביו לפני ק"ש על המטה.

על עיני ה' וכו'...

הגה: ויקרא ק"ש סמוך למטתו, ואין אוכלים ושותים ומדברים אחר ק"ש שעל מטתו, אלא ישן מיד שנאמר "אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה".

הגה: אם קרא ק"ש ואינו יכול לישון מיד חוזר וקורא כמה פעמים עד שישן ט.

א. ב. אומר יושב בסתר עליון וכו' בפסוק "בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה'".

א"ח סימן מו סעיף א

עין משפט ו ז.

א. כשקם משנתו יאמר אלהי נשמה ב, כשיטול ידיו יברך על נטילת

ח. וברכת המפיל יש מברכין אותה בשם ומלכות ויש מברכין אותה בלי שם ומלכות, וכתב כה"ח שראוי לנהוג לברך בשם ומלכות, אמנם כליל שבת ובימי הספירה וכן בעשרת ימי תשובה יברכו אותה בלי שם ומלכות, כה"ח אות ז'.
ו. ומברכים אותה בשם ומלכות גם אחר חצות לילה דאין הבדל בזה, כ"כ הברכ"י, אולם ע"פ שער הכוונות אין לברך אותה אחר חצות לילה. וכן הנשאר ער וקורא ק"ש לפני חצות לא יברך המפיל בשם ומלכות, כה"ח אות ח'.
ט. ויכול לקרוא ק"ש גם כשהוא שוכב על צדו, ועיין בכה"ח אות י"א. וע"פ דברי האר"י ז"ל יש להרהר בפסוק אנא בכח עד שישן משום שזה מועיל לעליית הנשמה, שם אות י"ב.
י. גם יפושש במעשיו.

כ. ברכות ס'. וברכה זו אינה פותחת בברוך משום שהיא ברכת ההודאה, וכמ"ש מר"ן בסי' ו' סעיף ג', מ"מ צריך לסמוך אותה לברכת אשר יצר. בשם האריז"ל.
ו. וצריך להפסיק מעט בין אלהי ל-נשמה שלא ישמע ח"ו שהנשמה היא אלהיו. אין לומר טהורה "היא" אלא טהורה אתה בראתה, משום דעל הרוב חטא ואינה טהורה, מהחיד"א. והגם שבספר הכוונות כתוב "היא" לאו דוקא, כה"ח אות ה'.
וברכה זו של אלהי נשמה צריך להיות בה מ"ו תיבות כמנין הוי' אהי-ה.
ו. וכשיאמר "נשמה" יכוין בשילוב אותיות נשמה עם אותיות שמו ולפי שהאר"י ז"ל לא כתבו אין אנו נוהגין בו, כה"ח אות ז'.
שכח ולא בירך ברכות השחר יברך אותם אחרי התפלה חוץ מברכת המחזיר נשמות לפגרים מתים שנפטר בה בברכת מחיה המתים, וכן ברכות התורה שנפטר בה באהבת עולם, כה"ח אות ט'.
השומע קדיש או קדושה בין ברכות של שחר מפסיק ועונה, אבל באמצע הברכה לא יענה דבר ברכות קצרות לא יפסיק באמצע, כה"ח אות י'.
גם מי שלא שמע קול התרנגול מברך הנותן לשכוי בינה וגם חרש מברך אותה, כה"ח אות

ידים, והיום נוהגים לסדר הברכות בביהכנ"ס, כיון שאין הידים נקיות, וגם משום עמי הארץ שאינם יודעים אותם^ל, ועונים אמן אחריהם^מ ויוצאים ידי חובתן.

אין לענות אמן אחר המעביר שינה עד שיחתום הגומל חסדים טובים לעמו ישראל, שהכל ברכה אחת היא^נ.

עין משפט זז. או"ח סימן ח סעיף ה

ה. ו. מברך ברכת להתעטף בציצית^ס, ואם שנים או שלשה מתעטפים בפעם אחת כלם מברכים, ואם רצו אחד מברך^ע והאחרים יענו אמן^פ.

עין משפט טז. או"ח סימן כה סעיף ה

ה. ה. יכוין בהנחתם שציונו הקב"ה להניח ארבע פרשיות אלו שיש בהם

י". ברכת שעשה לי כל צרכי יאמר אותה בלשון יחיד והכ"ף דגושה, וכן שעשה בלשון עבר ע"פ הסוד. כה"ח אות ט"ז.

ו. ביה"כ ובט' באב אין מברכים שעשה לי כל צרכי אפי' לובש נעלי בד או גומי. אבל האבל מברך אותה גם כשהולך יחף וכן המנהג ע"פ האר"י ז"ל. כל הברכות יש לאומרם בלשון יחיד כדברי הגמ'. כה"ח אות כ"ג. ויש בהם רמזים נפלאים על אורות עליונים ע"פ דברי האר"י ז"ל שם.

ז. הגם שכל הברכות מברכין אותם קודם לעשייתן היינו ברכות המצוות שאומר בהם וצונו וצריך לברך להקב"ה תחלה על מה שצונו וקרבנו לעבודתו, אבל ברכה של הודאה ושבח כעין אלו יכול לברך אח"כ, כ"כ הב"י בשם הרא"ש והר"ן, ועוד כתב הרא"ש משום שברכות אלו נתקנו על מנהגו של עולם, כה"ח אות כ"ז.

מ. גם אם לא ענו אמן יוצאים ידי חובתן, ועיין בסי' רי"ג סוף סעיף ב', כה"ח אות כ"ח. ואם אדם בקי צריך לברך לעצמו דברכות השחר הם ברכות הנהנין דאין מברך לעצמו, אך י"א דיוצא בברכת חבירו אם כיון, כ"כ הפר"ח אות ב', ועיין בכה"ח אות כ"ט.

נ. דאם היו ב' ברכות היו פותחות בברוך שאינם סמוכות הן דכל אחת נתקנה בפני עצמה, כה"ח אות כ"ה.

ס. הבי"ת בשו"א כדעת הלבוש, כה"ח אות י"ט, והב"ח כתב בפתח, ואם בירך על טלית גדול על מצות ציצית בדיעבד יצא, הגם שיש חולקים שלא יצא, כה"ח אות כ'.

ע. אבל אחר שאינו מתעטף עכשיו אינו יכול לברך להוציאם אם לא שהמתעטף עם הארץ שאינו יודע לברך, וכך דעת מר"ן בסי' רע"ג סעיף ד'. כה"ח אות כ"א. ועטיפה בפעם אחת היינו כולם בתוך כדי דיבור, ואחרי זה הוי הפסק, כה"ח אות כ"ב.

פ. ובדיעבד גם בלא ענו אמן יצאו, ביאורי הגר"א אות י"ג.

יחוד יתברך שמו ויציאת מצרים, על הזרוע כנגד הלב ועל הראש כנגד המוח, כדי שנזכור הנסים והנפלאות שעשה עמנו שהם מורים על יחודו יתברך, ואשר לו הכח והממשלה לעשות בעליונים ובתחתונים כרצונו וישעבד לקב"ה הנשמה שהיא במוח וכן הלב שהוא עיקר התאוות והמחשבות, ובזה יזכור הבורא וימעיט הנאותיו.

ה. ו. יניח של היד תחלה ^ז ויברך להניח תפילין, ואח"כ יניח של הראש ^ק בלי ברכה, דברכה אחת לשתיים ^ר.

הגה: וי"א לברך על של ראש על מצות ^ש תפילין אפי' לא הפסיק בנתיים וכן פשט המנהג באשכנז. וטוב לומר אחר הברכה השניה ברוך שם ^ת כבוד מלכותו לעולם ועד.

או"ח סימן כה פ"ה ט

ט. י. אסור להפסיק בדיבור בין תפלה של יד לתפלה של ראש ^א, ואם

^ז. וצריך לכסות זרועו בטלית בשעת הנחת התפילין שיהיה בהצנע, כ"כ בשער הכוונות דרוש ה' תפילין ד"ה סדר הנחתם, והטעם דכתיב "והיה לך לאות" "לך" ולא לאחרים. וא"כ אפי' יושב לבדו או בבית אפל צריך לכסות זרועו, וכן בהנחה של ראש. כה"ח אות ל"ב.

והנה לגבי הנחת תפילין של יד אם מעומד או מיושב רבו הדעות עיין באריכות בכה"ח אות ל"ג, ושם משער הכוונות תפילין של יד מיושב ושל ראש מעומד, וכל אחד ומנהגו בזה.

ק. וקודם שיניח של ראש יסתכל בשני השינין כמ"ש בזה"ל ויש בהם שבעה זיינין, ותחילה יש להסתכל בשין של ד' ראשין.

ר. ובשו"ת מן השמים שאל אם הלכה כרבי יצחק אלפסי דברכה אחת לשניהם או כהגאונים דמברכים גם על של ראש, והשיבוהו ואת בריתי אקים את יצחק, ורמזו לו שהלכה כהרי"ף דברכה אחת לשניהם, וכן נראה דעת האר"י ז"ל דברכה אחת לשניהם.

ש. והוא"ו דמצות בפתח, ועיין בכה"ח אות ל"ח, דאם טעה ובירך על של יד על מצות תפילין יצא, וכן אם טעה ואמר על של ראש להניח יצא.

ת. ויזהר לאומרו רק אחר הנחת התפלה של ראש, דאל"כ הוי הפסק בין הברכה להנחה. כה"ח אות מ' מפרמ"ג.

א. ואפי' במניח בלא ברכה לא יפסיק כגון המניחים בחוה"מ בלא ברכה, וכן בתפילין דר"ת או יניחם אחר שחלץ את של רש"י. כה"ח אות נ"ב.

ואפי' להשיב שלום לרבו בין של יד לשל ראש אסור, רמב"ם פ"ד מהלכות תפילין הלכה ו'. ואפי' בשתיקה אסור להפסיק יותר מהצורך, שם אות נ"ג.

ואם אחד בירך להוציא חבירו והמברך סח אם גם השומע ברכתו יצא ידי חובה, עיין בכה"ח אות נ"ה מחלוקת בזה והצדדים בזה.

הפסיק מברך על של ראש על מצות תפילין.

הגה: ולנוהגים לברך על מצות תפילין גם בלא הפסיק, אם הפסיק מברך גם להניח ועל מצות תפילין.

או"ח סימן ד סעיף א

עין משפט כ.

א. יטול ידיו ויברך על נטילת ידים.^ב

מי שטעה מבני ספרד והתחיל לברך על של ראש ואמר כבר שם השם לא יסיים למדני חוקיק דאז הוי הפסק וצריך לברך שוב אלא יסיים הברכה על מצות תפילין, ואחרי שהידק בתוך כדי דיבור יאמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ועיין בכה"ח אות נ"ו. ואולי עדיף להמשיך בהרהור המשך הברכה ואחרי שהניח יאמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

הרומזו בעיניו וקורץ בשפתיו הוי הפסק והיינו לכתחלה אבל בדיעבד אין לברך, כה"ח אות נ"ז.

ולאו דוקא הפסקה בדיבור אלא אפי' הפסקה בהליכה ממקום למקום אפי' היה דעתו להניח של ראש בבית אחר והלך לשם בלי שידבר הוי הפסק ומברך על מצות תפילין על של ראש, אך כיון שיש חולקים לכתחלה יזהר תמיד שיהיה גם התפילין של ראש באותו מקום שמברך ואם קרא והלך ממקום למקום לא יברך מספק, כה"ח אות נ"ט.

ב. ברכות ס"ב. ובזוהר אמרו דכל ההולך בשחרית ד"א ולא נטל ידיו חייב מיתה, ב"ח. וע"כ יש לו לאדם להכין כלי ליד מטתו כדי שלא ילך ד' אמות, כה"ח אות א' מכן איש חי ועוד פוסקים.

הקם ממטתו ולא מצא כלי נטילה לידו י"א דילך פחות פחות ד"א, וי"א שירוצן כדי שלא יעכב הנטילה. ואם לא מצא בכלי מים מספיק לנטילה יטול עד קשרי אצבעותיו ואח"כ יטול עוד פעם, כל היד כה"ח אות א'-ב'-ג'.

ומה שאסור לילך ד' אמות בלא נטילה דוקא במי שעבר עליו חצות בשינה, אבל מי שקם בנקודת חצות ולא עבר עליו חצות בשינה או שהלך לישון אחרי חצות. א"צ ליזהר, ומ"מ צריך נטילה ג"פ בדילוג. כה"ח אות ד'. ועיין לקמן בסי' ד' אות יט' במש"כ שם.

וּמִן הַרְאוֹי הִיָּה לִיטוֹל גַּם הַרְגָּלִים, אך כיון שאחיזת החיצונים בהם קשה אין בכוחנו להורידה רק הכהנים בעבודתם היו נוטלים גם רגליהם לדחות הטומאה, וכן ע"י רחיצת הרגלים בע"ש בחמין או הטבילה במקוה בע"ש. כה"ח אות ה'.

וְטַעַם בִּרְכַּת עַל נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית כִּיּוֹן שֶׁהַיָּדַיִם עֲסָקְנוּ וְנִגְעוּ בַּמָּקוֹם הַמְּטוֹנֶף בַּלִּילָה כ"כ ברא"ש, ולדעת הרשב"א מטעם שאדם נעשה בריאה חדשה, שנאמר "חדשים לבקרים רבה אמונתך" וצריכים להודות לה'. ולטעם האורחות חיים כדי להעביר רוח רעה השורה בלילה על הידים והוא מגמ' שבת ק"ט ע"א. ולטעם הזהר כיון שטעם טעמא דמותא, אין לברך כי אין מברכים רק על המצות ולא משום הסכנה או רוח רעה ששרתה בלילה. ונפ"מ בין הטעמים דלהרא"ש א"צ כלי מדינא, ומים הפסולים לנטילת ידים לסעודה כשרים לנטילת שחרית ולהרשב"א צריך דוקא כלי וכח גברא וכל הדברים הצריכים בנטילה לסעודה, ובתפילת מנחה א"צ לברך על נטילת ידים, ולהרא"ש גם במנחה אם היו ידיו מטונפות מברך. והניעור בלילה שייך בו טעם האורחות חיים אך לא טעם הזוהר כי לא

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהוד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 0584150477 או 02-5712225 email: minchat.aaa@gmail.com

הגה: וי"א גם אשר יצר^א ואפי' לא עשה צרכיו וכן נהגו.

א. ב. מים הפסולים לנטילת ידים לסעודה כשרים לנטילת ידים לתפלה, וי"א דאינו מברך עליהם.

אור"ח סימן מו סעיף א

עיין לעיל עין משפט ו.

אור"ח סימן רכב סעיף ג

עין משפט ל.

ג. חייב אדם לברך על הרעה בדעת שלמה ובנפש חפצה כדרך שמברך בשמחה על הטובה, כי הרעה לעובדי השם היא שמחתם וטובתם, כיון שמקבל באהבה מה שגזר עליו השם נמצא שבקבלת רעה זו הוא עובד את השם שהיא שמחה לו.

אור"ח סימן רל סעיף ה

עין משפט מ.

ה. ד. לעולם ירגיל אדם לומר כל מה דעביד רחמנא לטב עביד^ד.

טעם טעם מיתה. עוד נפ"מ אם ישן עם כפפות להרא"ש א"צ ברכה ולהרשב"א צריך נטילה בברכה. כה"ח אות ו'.

מי שיש בידו מכה ואינו נוטל אלא יד אחת ג"כ מברך על נטילת ידים, כה"ח אות ז'. ועיין ביו"ד סי' ק"כ סעיף ג' וצ"ע.

ו. ומיד אחר הנטילה יברך ולא ימתין עד אחר הניגוב, דאין הניגוב מעכב בנטילה זו. וי"א דאין הרוח רעה סרה עד אחר הניגוב וע"כ ראוי לנהוג לשפוך פעם רביעית מים ובזה תסור הרוח רעה גם בלי ניגוב. כה"ח אות ח'. וע"כ בלי שישפוך פעם רביעית לא ירחץ הפנים עד אחר הניגוב, וצריך ליזהר בזה, שם.

ג. ודעת האר"י ז"ל שאין לברך אם לא עשה צרכיו, וכך מסקנת הכה"ח באות ט'.

ד. כמו שאמרו על נחום איש גם זו בתענית כ"א ע"א. וזה על מה שעבר, ועל העתיד יאמר "והטוב בעיניך עשה".